

Anna Faber-Chojnacka

Biblioteka Polskiego Towarzystwa Geologicznego w Krakowie (1921–1991)

I

Powstanie Biblioteki Polskiego Towarzystwa Geologicznego, jednej z najstarszych bibliotek fachowych w grupie bibliotek krakowskich towarzystw naukowych, wiąże się nierozzerwalnie z powstaniem Polskiego Towarzystwa Geologicznego w 1921 roku.

W drugiej połowie XIX wieku geologia na ziemiach polskich mogła się rozwijać głównie w oparciu o szkoły wyższe z czynnymi katedrami tej dyscypliny oraz o istniejące towarzystwa naukowe. Ośrodki takie znajdowały się w Krakowie, Warszawie i Lwowie.

Z chwilą odzyskania niepodległości Kraków stanowił niewątpliwie najpoważniejszy ośrodek naukowy w dziedzinie geologii. Tutaj znajdowała się siedziba Polskiej Akademii Umiejętności, w której prowadziła badania geologiczne Komisja Fizjograficzna. Natomiast na Uniwersytecie Jagiellońskim istniał wówczas Wydział Filozoficzny, który obejmował wówczas również Gabinet Geologiczny, Pracownię Paleontologiczną oraz Zakład Mineralogii i Petrografii¹. Już w 1886 roku na UJ nastąpiło rozdzielenie katedr mineralogii i geologii, w wyniku czego pierwszą samodzielną na ziemiach polskich Katedrę Geologii objął profesor Władysław Szajnocha². Równolegle na Wydziale Górniczym Akademii Górniczej, powołanej w 1919 roku, istniał Zakład Geologii i Zakład Mineralogii³. W tym samym czasie

¹ F. Bieda: *Czterdziestolecie Polskiego Towarzystwa Geologicznego*. Rocznik PTG 1962 nr 1 s. 119.

² K. Maślankiewicz: *Pięćdziesięciolecie Polskiego Towarzystwa Geologicznego*. Rocznik PTG 1971 nr 1 s. 5.

³ F. Bieda: op. cit.

był jeszcze w Krakowie inny ośrodek geologii, a mianowicie Wydział Geologiczny przy Państwowym Urzędzie Naftowym. Kraków w pierwszych latach po odzyskaniu niepodległości przedstawiał pod tym względem poważne centrum naukowe. Dla porównania w Warszawie po odzyskaniu niepodległości zaczął się dopiero tworzyć Instytut Geologiczny oraz Zakład Geologii na Uniwersytecie. Żaden z ośrodków naukowych nie miał tak dogodnej sytuacji jak Kraków, nic więc dziwnego, że inicjatywa idąca w kierunku skupienia geologów polskich w ramach jednej organizacji powstała właśnie w środowisku krakowskim.

Na wiosnę 14 marca 1920 roku na zaproszenie profesora Władysława Szajnochy, w lokalu Gabinetu Geologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego odbyło się pierwsze posiedzenie, na którym postanowiono utworzyć Polskie Towarzystwo Geologiczne, na wzór już istniejących podobnych towarzystw w innych państwach. Po uchwaleniu zasad statutu wybrano ściślejszy komitet wykonawczy, który miał się zająć zestawieniem listy członków przyszłego Towarzystwa i przygotowaniem Walnego Zgromadzenia⁴.

Walne Zebranie Polskiego Towarzystwa Geologicznego odbyło się 24 kwietnia 1921 roku w lokalu Gabinetu Geologicznego UJ przy ulicy świętej Anny 6 z udziałem geologów krakowskich jak i przybyłych z Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie, inżynierów górniczych z Wieliczki, Bochni oraz Zagłębia Węglowego, a także przedstawicieli przemysłu naftowego⁵. W trakcie zebrania został uchwalony Statut Towarzystwa oraz wybrany na okres dwóch lat, pierwszy Zarząd w składzie: przewodniczący – prof. Władysław Szajnocha, wiceprzewodniczący – doc. dr Jan Nowak oraz członkowie Zarządu: prof. Wilhelm Friedberg (Poznań), prof. Walery Goetel (Kraków), prof. Jan Lewiński (Warszawa), prof. Bronisław Rydzewski (Wilno), prof. Władysław Szafer (Kraków), prof. Wawrzyniec Teisseyre (Lwów), prof. Edward Windakiewicz (Kraków), prof. Władysław Żelechowski (Kraków)⁶. Przez wybór członków Zarządu Towarzystwa ze wszystkich ówczesnych miast polskich z ośrodkami uniwersyteckimi, Towarzystwo Geologiczne podkreśliło swój ogólnopolski charakter. Grono geologów było wówczas nieliczne, a mianowicie liczyło 73 członków, wśród nich przedstawiciele spółki naftowej⁷.

Lokal Towarzystwa mieścił się w latach 1921–1926 i 1929–1939 w Gabinetecie Geologicznym UJ przy ulicy świętej Anny 6, natomiast w latach 1926–1929 w Zakładzie Paleontologii UJ przy ulicy Grodzkiej 53. Siedziba najstarszego w Polsce uniwersyteckiego Zakładu Geologicznego będącego równocześnie pomieszczeniem Towarzystwa Geologicznego została szczegółowo opisana przez profesora Władysława Szajnochę w tomie III Rocznika PTG. Towarzystwo rozpoczęło działalność statutową, do której należało urządzanie zebrań naukowych, organizacja

⁴ K. Maślankiewicz: op. cit. s. 6.

⁵ Tamże, s. 7.

⁶ *Spis członków Polskiego Towarzystwa Geologicznego*. Rocznik PTG 1922 s. 14.

⁷ Tamże, s. 25.

zjazdów naukowych, publikacja własnego czasopisma oraz innych fachowych wydawnictw. Na drugim kolejnym Zjeździe PTG w czerwcu 1922 roku w Cieszynie, w wyniku obrad uchwalono wprowadzić zmianę do statutu, a dotyczącą siedziby Towarzystwa. W miejscu pierwotnego zapisu o zmienności siedziby, postanowiono uznać Kraków jako stałą siedzibę Towarzystwa.

Organem oficjalnym Towarzystwa stał się „Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego” z tytułem równoległym w języku francuskim („Annales de la Société Géologique de Pologne”), który jest najstarszym polskim czasopismem geologicznym. Ukazuje się od roku 1932, kiedy to wydano pierwszy tom za lata 1921 i 1922. Początkowo ukazywał się w formie pojedynczych tomów, a następnie w czterech zeszytach rocznie. W czasie II wojny światowej Rocznik nie był wydawany. Począwszy od tomu 51 za rok 1981 czasopismo ukazuje się pod nazwą „Annales Societatis Geologorum Poloniae” z zachowaniem ciągłości numeracji tomów. W rocznikach ogłaszane są zasadniczo prace autorów polskich, dotyczące tematyki związanej z geologią ze streszczeniami w językach angielskim, rosyjskim, francuskim i niemieckim. W rocznikach zamieszczane są nieraz także prace autorów obcych⁸. Nad doбором prac i ich odpowiednią wartością czuwa Rada Redakcyjna złożona z przewodniczącego oraz siedmiu członków. Niestety nie da się ustalić, jaki był nakład rocznika w latach 1923–1939 oraz 1945–1947. Brak informacji na ten temat w aktach biura Towarzystwa, redakcji, jak również nie ma takich danych w poszczególnych numerach pisma. Nakłady rocznika ustalone zostały na podstawie stron redakcyjnych poszczególnych tomów.

Tabela 1. Nakłady Rocznika PTG w latach 1948–1991

Rok	Liczba	Rok	Liczba
1948	1000	1970	1450
1949	800	1971	1450
1950	800	1972	1800
1951	900	1973	1750
1952	950	1974	1600
1953	1000	1975	1500
1954	1200	1976	1550
1955	1100	1977	1600
1956	900	1978	1650
1957	1250	1979	1600
1958	1100	1980	1750
1959	1300	1981	1400
1960	1250	1982	1500
1961	950	1983	1550
1962	1100	1984	1600

⁸ K. Maślankiewicz: op. cit. s. 15.

1963	1200	1985	1550
1964	1400	1986	1450
1965	1300	1987	1500
1966	1350	1988	1600
1967	1250	1989	1600
1968	1400	1990	1600
1969	1200	1991	1000

Jak wynika z danych zawartych w tabeli 1, najwyższy nakład osiągnęło czasopismo w 1972 roku dochodząc do 1800 egzemplarzy, a najniższy w latach 1949, 1950 – tylko po 800 egzemplarzy. Na ilości nakładu „Rocznika” duży wpływ miały i mają sprawy finansowe. Druk „Rocznika” subwencjonowało w okresie międzywojennym Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Fundusz Kultury Narodowej. Tom XII „Rocznika” PTG mógł się ukazać tylko dzięki zasiłkom tegoż Funduszu oraz Unii Przemysłu Górniczego i Hutniczego.

Po wojnie subwencje wpływają do Ministerstwa Oświaty, potem od Ministerstwa Nauki i Szkół Wyższych, a następnie od Polskiej Akademii Nauk. Od 1954 roku wydawanie Rocznika przejęło Państwowe Wydawnictwo Naukowe⁹. W lutym 1954 roku PAN poleciła przekazać realizację wydawnictw Towarzystwa – PWN, w konsekwencji czego z budżetu Towarzystwa skreślono pozycje przeznaczone na te wydawnictwa¹⁰. W latach 1960–1980 pismo ukazywało się przy finansowej pomocy PAN oraz dzięki stale wzrastającym składkom członkowskim. Kształtowanie się wysokości składek członkowskich na przestrzeni lat przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Wysokość składek członkowskich (rocznie)

Rok	Kwota	Rok	Kwota
1969	100	1981	700
1970	100	1982	700
1971	150	1983	800
1972	200	1984	850
1973	300	1985	900
1974	300	1986	1000
1975	350	1987	1250
1976	400	1988	1450
1977	500	1989	1750
1978	500	1990 (apele o dodatkowe dobrowolne składki)	2000
1979	600		
1980	600	1991	25 000

⁹ F. Bieda: *Z dwudziestym piątym tomem Rocznika PTG*. Rocznik PTG 1955 nr 1 s. 6.

¹⁰ *Sprawozdanie z działalności PTG w roku administracyjnym 1953/54*. Rocznik PTG 1954 nr 4 s. 466.

Do roku 1989 „Rocznik” wydaje PWN, Wydawnictwa Geologiczne oraz Ossolineum, przy czym Towarzystwo nie było właścicielem nakładu. W 1990 roku jedynym wydawcą oraz właścicielem „Rocznika” staje się Towarzystwo. Od roku 1991 finansowaniem czasopisma zajmuje się Komitet Badań Naukowych PAN, Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. Oprócz wyżej wspomnianego czasopisma Towarzystwo wydaje również druki zwarte, a wśród nich, monografię Wilhelma Friedberga *Mięczaki miocenu ziem polskich*, trzy tomy *Regionalnej Geologii Polski* pod redakcją profesora Mariana Książkiewicza. Poza tym publikowane są przewodniki zjazdów naukowych Towarzystwa, które początkowo ukazywały się powielane.

II

Powstanie Biblioteki PTG w 1923 roku wiąże się z wysłaniem pierwszego zeszytu „Rocznika” do krajowych i zagranicznych instytucji, które mogły być zainteresowane prowadzeniem wymiany. W odpowiedzi otrzymano 95 numerów czasopism, broszur i map, co pozwoliło na założenie Biblioteki Towarzystwa. Wymienione pisma nadeszły wówczas 2 instytucje polskie oraz 12 obcych, a mianowicie:

- Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie,
- Czasopismo Geograficzne w Łodzi,
- Státni Geologický Ústav Československé Republiky-Praha,
- Service de la Carte Geologique d’Alsace et de Lorraine – Strassbourg
- Société Neuchateloise de Géographie,
- Société Belge de Geologie de Paléontologie d’Hydrologie – Bruxelles,
- Société Geologique de Belgique – Liège,
- Geological Society of London,
- Geological Survey of London,
- Geological Survey of England and Wales, London,
- Geological Survey Scotland, Edinburgh,
- American Museum of Natural History, New York,
- Imperial Geological Survey of Japan, Tokyo,
- Geological Society of Japan, Tokyo.

Oprócz wydawnictw geologicznych nadesłanych przez wyżej wymienione instytucje do Biblioteki PTG przekazał w tym czasie kilkadziesiąt odbitek swych prac profesor P. Fouramrier¹¹.

W latach 1939–1945 Towarzystwo zaprzestało swojej działalności. Podczas okupacji hitlerowskiej geologów łączyły tajne zebrania naukowe Towarzystwa, które odbywały się w Krakowie w domu dra Kazimierza Maślankiewicza i jego

¹¹ *Działalność PTG w latach 1923–1925. Rocznik PTG 1923/1924 s. 101.*

żony przy ulicy Czystej 12. W okresie II wojny światowej Biblioteka Towarzystwa uległa dużemu zniszczeniu, wiele cennych wydawnictw okupanci zabrali, szereg tomów „Rocznika” znajdujących się w magazynie zaginęło. Z tego powodu po wojnie Zarząd Główny zwrócił się do instytucji krajowych i zagranicznych, z którymi Biblioteka prowadziła wymianę, z prośbą o uzupełnienie braków. Na apel ten wiele z nich przysłało komplety swoich wydawnictw¹². Zarząd Główny po wojnie zdecydował o rezygnacji ze streszczeń w języku niemieckim w „Rocznikach” PTG, miał to być wyraz protestu za tyle cierpień zadanych narodowi polskiemu przez wroga¹³.

W dniu 4 czerwca 1945 roku odbyło się Walne Zebranie Towarzystwa w Zakładzie Geologii przy ulicy Św. Anny 6. Wybrany został Zarząd Główny, w skład którego weszli między innymi jako przewodniczący – profesor Stefan Czarnocki i dr Kazimierz Maślankiewicz jako sekretarz. Zarząd rozpoczął pracę, której zadaniem było zestawienie strat w inwentarzu i naprawa zniszczeń wojennych. Trzydzieści pięć nazwisk – to lista strat wojennych, obejmująca nazwiska geologów i uczonych pokrewnych dziedzin wiedzy. Lista ta została zamieszczona w XVI tomie „Rocznika” PTG za rok 1946.

W 1949 roku Ministerstwo Oświaty przyznało 2 miliony złotych (w danej walucie) jako kredyt inwestycyjny na Bibliotekę Towarzystwa. Z kwoty tej wydatkowano 440 000 złotych na zakup kilku szaf dla Biblioteki, a pozostałą część przeznaczono na zakup wydawnictw, których drogą wymiany nie można było zdobyć. W ten sposób uzyskano 256 tomów oraz 227 zeszytów czasopism zagranicznych, które powiększyły księgozbiór¹⁴.

Siedziba Towarzystwa i zarazem Biblioteki po wojnie w dalszym ciągu znajdowała się w Katedrze Geologii UJ przy ulicy świętej Anny 6. W roku sprawozdawczym 1956/1957 zbiory biblioteczne powiększały się dzięki stanowisku kierownika tej Katedry, prof. Mariana Książkiewicza. W tym czasie Towarzystwo otrzymało jeszcze jeden pokój, zajmując dwa pomieszczenia w całości oraz częściowo inne, w których znajdowały się szafy ze zbiorami Biblioteki Towarzystwa. Dzięki uzyskaniu nowego pomieszczenia można było urządzić w nim wystawę nadchodzących w drodze wymiany wydawnictw, co ułatwiało czytelnikom orientowanie się w nowościach krajowych i zagranicznych¹⁵. Ze względu na trudności finansowe w latach sześćdziesiątych została wstrzymana praca polegająca na sporządzaniu kartkowego katalogu rzeczowego w bibliotece¹⁶.

¹² F. Bieda: *Czterdziestolecie Polskiego Towarzystwa Geologicznego*. Rocznik PTG 1962 nr 1 s. 126.

¹³ Tamże, s. 131.

¹⁴ *Sprawozdanie z działalności PTG w roku administracyjnym 1949/50*. Rocznik PTG 1950 nr 4 s. 388.

¹⁵ *Sprawozdanie z działalności PTG w roku administracyjnym 1956/57*. Rocznik PTG 1957 nr 4 s. 258.

¹⁶ F. Bieda: op. cit. s. 131.

Na przełomie lat 1962 i 1963 Polskie Towarzystwo Geologiczne wraz ze zbiorami bibliotecznymi zostało przeniesione do nowego budynku Instytutu Nauk Geologicznych UJ przy ul. Oleandry 2a. Od tego momentu, aż do 1969 roku zbiory Biblioteki znajdują się w zamkniętych szafach na korytarzu drugiego piętra Instytutu, a Towarzystwo otrzymało do dyspozycji jeden pokój na tym samym piętrze. W 1969 roku Biblioteka uzyskała do bezpłatnego użytkowania lokal, stanowiący część pomieszczeń Instytutu Nauk Geologicznych UJ. Mieścił się on w przewiązce łączącej Instytut Nauk Geologicznych UJ z Instytutem Biologii UJ. W 1970 roku wszystkie zbiory biblieczne zostały przeniesione z szaf na korytarzu drugiego piętra Instytutu do nowego pomieszczenia na parterze, gdzie znajdują się do chwili obecnej. Łączna powierzchnia Biblioteki wynosi 178 m², w tym 52 m² zajmuje czytelnia, a 126 m² magazyn biblieczny¹⁷.

Z księgozbioru Biblioteki Towarzystwa mogą korzystać zainteresowani w czytelnicy, natomiast prawo do wypożyczania zbiorów do domu mają wyłącznie członkowie PTG nie zalegający ze składkami. Według regulaminu biblioteki uchwalonego na posiedzeniu Zarządu Głównego w dniu 21 marca 1970 roku, książki i czasopisma wypożycza się na okres 4 tygodni. Po tym terminie za zgodą bibliotekarki można przedłużyć termin zwrotu, jednak nie więcej niż o 2 miesiące dla książek i nie więcej niż 1 miesiąc dla czasopism. Niestosowanie się do regulaminu, a w szczególności stałe przetrzymywanie zbiorów poza ustalone terminy, niszczenie, plamienie i kreślenie tekstu pozbawia członków Towarzystwa do dalszego wypożyczania dokumentów bibliecznych.

Działalność Biblioteki prowadzona jest w oparciu o statut PTG z dnia 19 września 1963 roku § 4, który ma charakter naukowo-społeczny i obejmuje w punkcie doprowadzenie biblioteki z zakresu nauk o Ziemi i pokrewnych¹⁸.

Źródłami wpływu w 95% jest wymiana własna polegająca na otrzymywaniu za Rocznik PTG wydawnictw naukowych instytucji krajowych i zagranicznych. Pozostałe 5% stanowi zakup według przyznanego limitu pieniędzy. Wydawnictwa ciągłe stanowią 80% zbiorów bibliecznych. Pozostałe 12% to wydawnictwa zwarte oraz 8% wydawnictwa kartograficzne. Od 1979 roku Biblioteka otrzymuje również w ramach wymiany mikrofilmy i według sprawozdania za rok 1991 posiada ich obecnie – 30.

W magazynie wydawnictwa ciągłe ułożone są na regałach według państw od litery A do Z. W obrębie poszczególnych państw zachowany jest sygnaturowy układ czasopism. Wydawnictwa zwarte również w układzie sygnaturowym ułożono po czasopismach. Odbitki i nadbitki przechowuje się w specjalnych szafach, ułożone w tekturowych pudłach. Podstawę zbiorów stanowią wydawnictwa poświęcone geologii oraz w niewielkim stopniu dziedzinom pokrewnym. Trudno jest mówić o strukturze językowej zbiorów bibliecznych, bowiem większość mate-

¹⁷ *Sprawozdanie K-b za rok 1977.*

¹⁸ *Statut PTG. Rocznik PTG 1964 nr 4 s. 661.*

riałów jest wielojęzyczna. Ogólnie jednak można stwierdzić, że najbardziej popularny język tych publikacji to angielski – 70%, niemiecki – 15%, francuski – 5%, inne 10%. Dla członków Towarzystwa biblioteka stosuje wolny dostęp do zbiorów, natomiast pozostali czytelnicy obsługiwani są wyłącznie przez personel. Na wiosnę 1980 roku w magazynie Biblioteki postawiono dwie ścianki działowe, dzięki którym uzyskano zamknięte pomieszczenie łączące stanowiska pracy bibliotekarek z czytelniami, a oddzielające je od magazynu. Dotychczasowy układ stanowisk pracy w magazynie był niezwykle uciążliwy ze względu na bardzo niskie temperatury panujące tutaj szczególnie zimą (10°C) i dokuczliwy kurz biblioteczny. W nowym pomieszczeniu na stole rozłożone są nowości zagraniczne i krajowe co ułatwia pracę bibliotekarek i przyspiesza poszukiwania czytelników interesujących się w bardzo dużym stopniu właśnie nowościami z dziedziny geologii.

Biblioteka prowadzi ewidencję zasobów bibliotecznych w księgach inwentarzowych druków zwartych, wydawnictw periodycznych oraz kartograficznych. Poza tym dla czasopism prowadzone są specjalne kartoteki i zeszyt codziennego wpisu nowości. Ewidencja ubytków prowadzona jest w trzech rejestrach oddzielnie dla każdej grupy zbiorów bibliotecznych objętych oddzielną księgą inwentarzową.

W Bibliotece opracowywane są katalogi alfabetyczne wydawnictw ciągłych i wydawnictw zwartych oraz katalog map i atlasów według nazw państw. Katalogi te ułożone są w skrzyniach tekturowych (zwarte i kartograficzne) oraz drewnianych (ciągłe), lecz w zasadzie nie są udostępniane czytelnikom. Stąd zaistniała konieczność sporządzenia pełnej dla nich dokumentacji. W 1980 roku została zainicjowana przez Zarząd Główny praca, podjęta przez bibliotekarki, w wyniku której został wydany katalog czasopism¹⁹. Katalog ten rejestruje 925 tytułów czasopism polskich i zagranicznych w układzie alfabetycznym. Obecnie w katalogu wydawnictw ciągłych opisano 1131 tytułów. W czytelni Biblioteki dysponującej 14 miejscami umieszczono w zamykanych szafach z szufladami wydawnictwa kartograficzne. Układ map i atlasów zachowano według nazw państw od A do Z.

W dniu 20 maja 1980 roku na posiedzeniu Zarządu Głównego Towarzystwa uchwalony został nowy regulamin biblioteczny, znacznie poszerzony i zmieniony w stosunku do poprzedniego. Liczba wypożyczonych pozycji została ograniczona do 10 egzemplarzy, w tym nie więcej niż 5 egzemplarzy czasopism. W regulaminie wprowadzono możliwość zastosowania przez personel rygorów w przypadku niedotrzymania terminu zwrotu czasopisma lub książki, a mianowicie trzykrotne upomnienia, upomnienia zagrożeniowe podające ostateczny termin zwrotu wypożyczonej pozycji. W ostatecznym przypadku istnieje możliwość skierowania sprawy na drogę sądową i poprzez wystąpienia bibliotekarki do Zarządu Głównego o skreślenie opornego czytelnika z listy członków PTG. Regulamin poruszał rów-

¹⁹ A. Faber, Z. Struś: *Katalog czasopism Polskiego Towarzystwa Geologicznego*. PAN. Warszawa 181 s. 175.

niez sprawę zagubienia lub zniszczenia materiałów bibliotecznych. W takim przypadku czytelnik musi odkupić taki sam egzemplarz lub dostarczyć jego kopię. W wyjątkowym przypadku za zgodą personelu Biblioteki można zwrócić wartość zagubionej pozycji²⁰. Jest ona określana przez bibliotekarki według stopnia rzadkości w księgozbiorach, roku i miejsca wydania. Biblioteka przyjmuje maksymalną wartość w granicach 10-krotnej ceny księgarskiej²¹.

W latach 1921–1949 w Towarzystwie zatrudniano kilkanaście osób na pracach zleconych lub wynagradzanych ryczałtowo, które zajmowały się pracami w Bibliotece, głównie sporządzaniem katalogu zawartości czasopism. Od 1949 roku w Bibliotece pracowało 18 osób w tym 12 w wymiarze całego etatu, a 6 na pół etatu. Ich wykształcenie ilustruje poniższa tabela.

Tabela 3. Kwalifikacje pracowników w latach 1949–1991

Rodzaj wykształcenia	Ilość osób
podstawowe	1
zasadnicze	2
średnie:	
– ogólnokształcące	5
– ekonomiczne	1
– geologiczne	2
wyższe:	
– bibliotekoznawstwo	1
– geologia	1
– geografia	2
– archeologia	1
– filologia bułgarska	1 (osoba ta pracuje do chwili obecnej)
– filologia turecka	

Jak wynika z tabeli, najwięcej, bo 8 osób posiadało średnie wykształcenie, natomiast 7 – wyższe. Ciekawy jest przekrój ukończonych studiów wyższych. Tylko jedna osoba posiadała studia kierunkowe i dyplom magistra bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Kłopoty finansowe Towarzystwa doprowadziły w 1990 roku do obniżenia zatrudnienia w Bibliotece z 2 i pół etatu do jednego etatu i stan ten trwa do chwili obecnej.

W Bibliotece PTG przeprowadzono dwa razy skontrum, a mianowicie w 1973 i 1980 roku. W 1973 roku skontrum w dwóch częściach objęło okres od dnia 15 października do 15 grudnia 1972 roku oraz od 2 stycznia do 5 marca 1973 roku. Komisja stwierdziła braki w księgozbiornie na sumę 16 188 90 złotych, w tym: wydawnictwa zwarte – 5 273 85 złotych, wydawnictwa ciągłe – 10 625, wydawnictwa

²⁰ *Regulamin Biblioteki PTG*, uchwalony na posiedzeniu Zarządu Głównego w dniu 20 maja 1980 roku.

²¹ Akta personalne w Biurze Zarządu Głównego PTG. Kraków ul. Oleandry 2a.

kartograficzne – 290 złotych. Po dwóch latach wymaganych przepisami § 61 Ustawy z „Dziennika Urzędowego MKiS” nr 9 z dnia 25 sierpnia 1970 roku zostały odnalezione braki na sumę 5 564 złotych w tym: zwarte – 30 vol. na sumę 2 117, ciągle – 73 zeszyty na sumę 3 415, wydawnictwa kartograficzne – 3 arkusze na 30 złotych. Natomiast pozostałe braki na kwotę 10 174 złotych w tym: wydawnictwa zwarte 116 vol. na sumę 3 156, ciągle – 143 zeszyty na sumę 6 758 oraz wydawnictwa kartograficzne – 26 arkuszy na kwotę 260 złotych Komisja zgodnie z przepisami uznała jako braki bezwzględne i postawiła wniosek o wpisanie ich do księgi ubytków²². Stwierdzono, że powstałe braki nie są zawinione przez personel biblioteczny, ale powstały we wcześniejszych etapach gospodarki bibliotecznej w warunkach wydzielonego lokalu oraz dwukrotnej przeprowadzki²³.

W oparciu o zalecenia pokontrolne oraz stosownie do *Instrukcji Ministra Kultury i Sztuki w sprawie ewidencji materiałów bibliotecznych* („Dziennik Urzędowy” z dnia 25 sierpnia 1970 r. nr 9, poz. 57 § 54, 55 Zarząd Główny PTG w dniu 12 maja 1980 roku powołał Komisję do przeprowadzenia drugiego skontrum w dniach od 15 maja do 15 września 1980 roku. Inwentaryzacja została przeprowadzona w ramach prac zleconych poza godzinami otwarcia Biblioteki²⁴. W wyniku prac Komisja stwierdziła braki względne na sumę 4 364 złotych w tym: wydawnictwa ciągle – 81 zeszytów na sumę 3703, zwarte – 22 vol. na sumę 661,10; lista braków została przedstawiona członkom Zarządu Głównego²⁵.

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa za rok 1980 wykazuje 1366 członków, z których wielu korzysta ze zbiorów bibliotecznych. Biblioteka w 1980 roku prowadziła wymianę z 16 instytucjami krajowymi i 437 zagranicznymi z 69 państw. Drogą wymiany wysłano w tym roku 389 egzemplarzy Mapy Geologicznej o wartości 13 615 złotych oraz 907 egzemplarzy Rocznika PTG o łącznej wartości 60 776 złotych. W zamian Biblioteka otrzymała w 1980 roku 458 zeszytów czasopism, 118 książek i 45 arkuszy map o łącznej wartości 83 101 złotych. Poprzez zakup zbiory biblioteczne powiększyły się o 53 vol. czasopism, 5 tomów książek o łącznej wartości 54 302 złotych. Wartość księgozbioru na koniec roku osiągnęła sumę 1 981 179 złotych. Natomiast struktura zbiorów wyglądała następująco: 15 704 zeszytów wydawnictw ciągłych, 11 564 tomy wydawnictw zwartych, 2996 arkuszy wydawnictw kartograficznych w tym 46 atlasów oraz 26 mikrofilmów. Ze zbiorów Biblioteki PTG w 1980 roku korzystało 504 czytelników, którzy wypożyczyli 1623 tomy, natomiast w czytelni zarejestrowano 218 osób korzystających z 238 pozycji²⁶.

²² Protokół i wykaz braków skontrum Biblioteki PTG z dnia 5 marca 1973 roku.

²³ Wyciąg z protokołu posiedzenia plenarnego Zarządu Głównego PTG z dnia 17 listopada 1975 roku.

²⁴ Wyciąg z protokołu posiedzenia Prezydium Zarządu Głównego PTG z dnia 12 maja 1980 roku.

²⁵ Protokół i wykaz braków skontrum Biblioteki PTG z dnia 1 września 1980 roku.

²⁶ *Sprawozdanie z działalności PTG w roku 1980*. „Annales Societatis Geologorum Poloniae” 1981 nr 3–4 s. 628–629.

W 1991 roku liczba członków PTG spadła do 1200 osób. Kłopoty finansowe, brak dotacji ma wpływ na opóźnienia druku „Rocznika”, a tym samym na wymianę z instytucjami krajowymi i zagranicznymi, Biblioteka Towarzystwa prowadziła w 1991 roku wymianę z 360 instytucjami zagranicznymi i 15 krajowymi. W drodze wymiany zbiory biblioteczne wzrosły o 373 zeszyty czasopism o wartości 34 819 00 zł, 78 tomów zawartych o wartości 7 470 000 zł oraz 85 map na kwotę 1 230 000. Droga zakupów zbiory wzrosły jedynie o 4 zeszyty czasopism na sumę 1 541 000 złotych.

Mimo trudności lokalowych, dużych kłopotów finansowych oraz niepewności co do istnienia Towarzystwa, Biblioteka PTG spełnia nadal istotne zadania w środowisku geologów. Dzięki zbiorom bibliotecznym polscy geologowie mają do dyspozycji najnowszą literaturę naukową z całego świata, głównie geologiczną, która bardzo często okazuje się niedostępna poza Biblioteką PTG. Najnowsze wydawnictwa geologiczne zagraniczne i krajowe gromadzone i udostępniane przez Bibliotekę, a uzyskiwane głównie w drodze wymiany za „Rocznik” PTG odgrywają ważną rolę w utrzymaniu naukowej pracy geologów polskich na wysokim światowym poziomie.